

LETUVA

Nr. 46.

CHICAGO, ILL., SUBATA, 17 LAPKRICZIO (November) 1894 m.

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Metas II.

Kuna mirusio caro weza
in Petersburga.

Ape adynu l-ma po pietu p
buwo in Archangelska kated
stowinczia terp muru Kremlino
Graba innesze in sobora ir u
state ant augszto katufalio

meniszkui welewu; wede car
arkly pabalnota; nesze carizsk
karuna ir želauna welewa; pask
ženge augszcziausi urednykai is
wisu szaliu Rosijos; ejo pulka

Kada Japonai užpuole iš tiesų ant Port Arthur, Kynai su wiu mažai tegynezi. Japonai pradeja iš armotų iš wiu pusiu in for

ezio užsėdė ant sosto naujas prezidentas Brazilijos. Iškilme toj traukėsi per 5 dienas. Washingtone pasiuntinys Brazilijos aptu rejo programa to wiso apwaiksz eziojimo.

Kas nori gautei šviežios ir pigios mėsos, tegul eina pas Juką bei Dalius, po nr. 203 E. Centų str. Shenandoah, Pa. (19-5)

Tikiešas tiktai 50 centu. Moterims ir panoms inžiną už dyką. Užpraszo me wisus Broius Seseris, Lactawius ir Lietuwaitis kaipu isz New Yorko, teip ir is kitu aplinkiniu miestu ir miesteliu: isz Brooklyn, Williamsburg, Jersey City ir t.t. pribait ant masu baliaus ir su muni drauge pasilinksmytie. Panele tegul taisy drutus czewerykus nes Zihusko orkestras, roz wis nakti. Užpraszo KOMITETAS.

The Lithuanian Weekly "Lietuva"

PUBLISHED EVERY SATURDAY.
Executes all kind of Job Printing and trans-
lating in all modern languages.

Subscription \$2.00 per year.

All communications must be addressed
"Lietuva" Publishing Co.,
954 33rd St., Chicago, Ill.

Nedelinis Laikraštis "LIETUVA"

Išleisim kas Subata, Chicago, Ill.

KASZTUOJA:

ANT METU AMERIKOJE.....\$2.00
IN UŽMAKE.....\$3.00

Užveizdetojas A. OLSZEWSKIS.

Bankraščiai (korespondencijos) ir laisvkal-
turi būti adresuoti ant šio adreso:

"Lietuva" Publishing Co.
954 33rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS.

Pisnigai turi būti siunčiami per MONEY ORDER arba
REGISTRUOTAS GROMATOS ANT LAISVOS

A. OLSZEWSKIO,

954 33rd St., Chicago, Ill.

Isz Amerikos.

Prekyste Chicagos su Ja- ponija.

Nekokis William G. Norris, jau metas atgal, kaip išsivažavo in Japonija reprezentuotie didžiausius Chicagos prekikus, pasiseke jam sudereti du didelius kontraktus firmu Amerikos su Japonija, gal didžiausius koki tik kada laikosi. Vienas isz tu kontraktu yra, kad Armour kompanija isz Chicagos Stock Yardu dastatys del wiso japoniskos armijos mesa, teip wadinama "canned corn beef", o kitas kontraktas, dastatyti Japonijai gelezinius, lietas "paipas" (rynas) del traukimo wandens apaczia zemes. "Paipos" tos bus dirbtos Alabamoje. Kasztuos \$370.000. Chicagoje yra užsidejus draugyste bagotu pirkliai, kuri isziunte tyezia minetajy Norri in Japonija, idant tenai prawestie kelia Amerikos taworams. Japonija kasmet in weza in Amerika sawo taworu už \$25.000.000, o Amerika sawu taworu in Japonija iszwezdawo tiktai už \$5.000.000. Dabar yra menama, kad prekysta terp Amerikos su Japonija pageres,

Ka kasztuoja palitika.

Ka kasztuoja nekuriems kandidatams pereitie ant urednyku szios zemes, tai nekarta baime žmogų ima. Cze paduosim rukunda wieno demokratiskzo kandidato mieste New Yorko, kuris leke ant szerifo ir sukiszias tiek pinigų, szendien szwenzia. O tai: Drukai ir litografijos kasztawo \$4.189.20; rasztynikai per ta laika \$2.293.84; Tammany Hall \$2.000; pacztines markes \$1.652, rasztynmai gromata ir kitokių korteliu \$1.294.19; apgarsinimai dieniniuose laikaszcziuose \$821; menesiniuose laikaszcziuose \$613; "buggies" \$201; telegramai \$75.34; expresai \$52.24; streetkariai \$38.60; karietos \$33.00. Sykiu kasztawo jam \$14.890.40. Ka kad mus žmogus turetu, tai nei uredo neoretu,

Kiek Suwienytos Wal. tu- ri popieriniu pinigų.

Statistika paroda, kad suwio-
Walstijos turi isz wiso 147.646.
380 popieriniu pinigų (bumasz-
ku), wertes \$1.167.405.133. Cze
paduodame skaizczu, kiek kokių
bumaszku yra, kiek dolieriniu, cwi-
doleriniu, penkdoleriniu ir t.t.,

\$1.....	39,988,823
\$1,000.....	86,909
\$2.....	14,433,262
\$5,000.....	2,467
\$5.....	49,832,822
\$10,000.....	787
\$10.....	29,505,663
\$20.....	11,827,471
\$50.....	815,842
\$100.....	824,374
\$500.....	327,960

Gaisai giriu Arkanso.

Aplink kelia Memphis & Little Rock, Ark. girios placziai dega. Arti Edmondson sudege maža staciija gelezinkelio ir joje sudego du gywi nigeriai.

Illinojo girios teipgi dega. Arti miesto Nashville isz pietines puses kas karts ugnis arecziau slenka. Gywentojai bijo, idant ju miestelio liepsna nenuszluotu.

Straikas da tesesi.

New Yorke straikas kriaucziu da tesesi. 5-ta diena szio menesio susirinko wisa Unija kriaucziu ir dare apwaiszcziujoma straiko po didiausias ulyczias miesto New Yorko. Susirinko kriaucziu arti deszimts tukstancziu ir waikszcziujo ulycziomis iki adynai antrai. Potam suejo wisi in wiena didelija salia ant 8-tos ulyczios ir turejo kalbas ape straika. Saleje buvo susirinkusiu ir darbdawiu daugybe del paklausymo ka tokio darbinykai nutars. Kalbetojai atsiliepe in darbinykus teip:

Broliai, jau tiek laiko straikawomia, o ka dabar turime daryti, ar mestie straika, ar da toliau skraikutie? Kurie noritie ilgiau straikuotie, pakelkite rankas".

Wisi, kiek tik buvo saleje, pakele rankas, duodami zenkla jogei nori ir toliau straikuotie paklo sawo neiszgajjja. Matydami tai darbdawiai, apleido salia ir nuejo namo.

Darbdawiai ir palicmonai prikalbineja skabsus, idant eitu dirbtie in daugybia tokiu atranda, kurie neziuri ka unija straikuoja, lenda kaip kiaules in bulwias ir dirba.

Ant galo unija nutare, idant moters eitu prie darbwiecziu duriu ir kaip tik skabsai eis in darba, musztie juos su szluotomis ir kacergomis kaip szunis. Diena 7 ta Lapkriczio susirinko ape du szimtai moteriu prie dirbtuwes Johnsono ir lauke atdinant skabsu. Ape adyna 7-ta ryto pradejo skabsai in darba rinktis ir katras tik prisiartino prieduriu "shopo," tai bobos teip sumusze juos, kaip guda welnius; neziurejo ar galwe, ar akys, ar ne akys, musze lazdoms teip kaip gywulius.

Riksmas pasklido ant ulycziu, subego daugybe palicmonu ir pradejo tyldytie muisztinykus, iszkirstie ir iszwaike suirinkusius buris žmonių ir arestawojo tik-tai tris moteris in wiena wyra, nes moteriu neiszuola jiems arestawotie.

Unija turi tikriausia wilty, kad sawo straika iszgajys ir priwers darbdawius moketie jiems pageistina mokesty.

A. S. DOMEIKA.

Pirmas Didis Balius!

Unijos Lietuwiszku Kriaucziu
"KARŽYGIU DARBO"
(Knights of Labor)
PHILADELPHIJOJE, PA-
— bus —

Panedely, 26 Lapkriczio (November), naujoje saleje "Washington Hall," po nr. 523 South 4-th St.; prasides wakare. Szirdingai užpraszone wisus Lietuwius ir Lietuwaitias atsilankyti ant musu balius ir in musu kriaucziukais paszoktie ir gražiai pasilinksmytie.

Su guodone Unijos KOMITETAS.

(24—11)

DIDELIS BALIUS!

draugystes

Szwento Kazimiero

Elizabeth Port. N. J.

— bus —

Seredoje, 28 d. Lapkriczio, 1894 m. saleje "Grand Army Hall," notoli 1-mos ulyczios. Prasides 7 adyna wakare. Szirdingai užpraszone atsilankyti wisus Lietuwius ir Lietuwaitias, o labjausei lietuwiszkas draugystias, kaipoi tai: isz Newarko, Centreville, Jersey City, New Yorko, wietinias ir aplinkinias ko skaitlingiausei susirinktie.

Draugystes Komitetas.

Isz Chicagos.

In Lietuwiszkus Kliubus Chicagos.

Dabar kada republikonai gawo wirszu palitikoje, Lietuwiszki Kliubai, jeigu nepatinges dirbtie, gali sau gausinga nauda ataesztie. Pawasary bus rinkimas naujo majoro miesto Chicago, kuris be abejones pereis isz republikonu partijos, o kad republikonas stas majoru miesto, atsidarys tukstancziai miestyszku wietu (pasodu), nes tada demokratai tures atitrauktie no dinstu ir sawo wietas paliktie republikonams.

Kas tada taisias wietas užims? užims jais no augszcziiausios iki zemiausiei tiktai žmones turinti sawo kliubus arba prigulinti in kliubus. Nepriguledamas in klubui, norint jissai butu smarkiausias, iszmintingiausias ir mokyzcziuasias, negali gautie nei maziausios wietos. Kaip augsztas teip ir žemas wietas, užims tiktai žmones prigulinti in palitikiszkus kliubus.

Taigi jeigu ir lietuwai nepatinges susiriszti wisi in kliubus ir drucziai ju laikytis, tai ir isz ju keletas gali dasistosie kokia nors wietelia. Teisybe jau yra lietuwiszki klubai wardose sziose: 6, 7, 8, 9, 10, 15, 16, 23, ir 29, bet ar daug lietuwiu in juos priguli? wos deszimta dalis. Priguli tik tie žmones, kurie troksza del sawes ka nors gero dasidirbtie ir padetie kitiems sawo broliams, o kiti wisi laukia kaszinko, galbut mislina, kad nieko neweikiant, iszpuls wiskas jiems gatawai isz dangaus. Daugumas teipgi jaunuu waikneliu, kurie priguledami in klubus, galetu prasilawytie kiek ir po metu, po kitu, galetu dasidirbtie sau ant kokios nors "pasodos" miesto, tai ka jie weikia?

— stumdosi kur po saliuus, per nielus wakarelius ir nedeldienius, prasedi prie "paintes" alaus, loszia kortomis ir teip ta brangu laika praleidžia ant nieku, kuris jiems jau niekad daugiau nesugryz, o kad ateitie ant poros adynu ant palitikiszku mitingu, tai sako, kad žmogus laiko netur.

Delto broliai gana jau mumis to tinginewimo, gana praleistie ta sawo brangu laika prie kortu ant wejo, atsinykime kad mumis siedintiems užpeczykje nickas nieko neduos, imkimes ir mes už darbo, riskimes in klubus teip, kaip kitos tautos, nepatingekime syki ant menesio nueitie ant palitikiszko mitingo, o užtirtinu jumis, kad szimta kartu geresnia sau nauda turesite, negu isz kortu loszimo.

Teipogi dabar welyczia, idant wisi lietuwiszki klubai, kožna warda suszauktu sau kogreicziausei mitingus ir sutaisytu gerai surasza sawo sanariu, suskaiyty kiek ju yra su amerikoniszkomis pc-pieromis ir kiek yra reikalaujancziu popieru ir jau isz walios pradetie ruosztis prie ateinancziu pawasarinu "elekciju", ant ko galesime jau pasinaudotie, jeigu tik-tai musu klubai bus atsakanczioje twarkoje. Kada warda klubai bus jau atsakancziai suredyti, tada galesime pamislytie ir ape palitikiszka susiwenyiti.

Mitingas "Susiwenyijimo" bus suszauktas už nedelios ar už dwieju, taigi tegul wisu wardu klubai pirma to atlaiko sawo mitingus pasikalba ape reikala susiwenyijimo, o jeigu atras jy del sawes naudinga, tai tegul mumis duoda zinia, o mes užpraszytume ju administracijas ant mitingo "Susiwenyijimo" ir galesime padarytie ta, ka wisi noros. Tiktai turime dabar imtis karsztai už darbo, nes prisiartina swarbiausios "elekcijos" miesto Chicagos, kokios kita karta jau negreitai bus. A. OLSZEWSKIS, negr. "Sus. L. R. W. III".

Kaip nekurie žmones bal- sawo?

6-toje ir 29-toje Wardoje, kada atidare skrynias skaitytie bal-

sus, atrado daugybia balsu tokiu, kuriu negalejo paskaitytie už balsa nei wienai partijai, bet turejo staciijas lauk iszmestie. Bawo padetia kryzeliai rateluose dwieju arba net triju partijai, o kita, jeigu ne rateluose, tai ant to paties kandidato isz dwieju partijai, kitu wela'atsirado, kad nei wienas ratelis nebuwo paženklytas, o tik buwo pastatytas wienas kryziukas widuryje tikieto prie prawardes wieno kandidato. — Ka tada su tokiais balsais turejo darytie? Juk aiszkie mate, kad yra balsawimas žmonių gal tokiu, kurie da tik szendien inženge in szita zemia, tai neziuo nei kas tas tikietas, nei ka su juom turejo darytie, ir kaip tada toki žmones gali rinktie administracija szios žemes. — Perplesze tokius tikietus ir iszmete szalin.

Dabar paklausime kas teip nesuprantancziai galejo balsuotie? ar awisziai, ar wokiecziai, ar kas toki? Galbut tai greicziausei buwo isz lietuwiu ir lenku puses toki szwarus balsawimai, ba jiems nereikia priguletie in klubus, nereikia waikszcziotie ant palitikiszku mitingu, jie patys gerai supranta wiska, kad net ju balsai eina galas žino ant keno naudos, o ant galo per nesupratima ir wisa tampa atmesti.

Delto broliai pasigailekime patys sawo darbo, idant nedirbtie ant wejo, arba per sawo nesupratima neatiduotie sawo balsa kokiam tenai žydui ar totoriui; riskimes wisi in klubus ir waiksziokime ant kožno mitingo sawo klubo, o tada mes wisi draugia nutarsime kam sawo balsa atiduotie, idant atiduotie tokiam, kas musu klubui gali padarytie kokia geradejystia, o ne teip kaip dabar darote nepriguledami in klubus, atiduodate sawo balsa kokiam tenai nedawerkai žydui kuris mus nei wieno nepažysta ir nieko gero mumis padarytie negali.

Kada prigulesite in klubus ir waikszcziosite ant ju mitingu, tai priesz pat balsawima ant mitingo bus iszaiszkyta už ka balsuotie ir kaip balsuotie, tada jusu balsai eis ant wejo bet eis jumis ant naudos.

Insiulit sunkiau nei kaip atimt.

Pereita subata, 10 adyna wakare, arti Harrison tilto, Chicagoje pasitikias wienas amerikonas palicmona, iszieme isz kesziniaus masznelia su \$41.95, laikrodeli su lenciugellu ir knygelia, liudyjanczia ape jo anata murynykstes ir dawe palicmonui, o kada palicmonas nenorejo priimtie, mete ta wiska jampo koju ir norejo begtie. Palicmonas nesuprasdamas kas su tuom žmogum darosi, arestawojo ir atweže jy ant staciijos Harrison.

Ant rytojaus kada jy sargas kaliuo iszkrete, atrado pas jy panczekose \$285. Paszauke dak-tarn, kuris jy apziurejas pasake jugei turi sumaiszma proto isz girtuoklystes. Nuweže jy tuom tarpu in lignonbuty.

Tasai amerikonas wadinasi W. C. Ferguson ir paeina isz Idaho, sako jissai, jogei waziuoja in Pennsylvanija atlankytie sawo waikus tenai gywenanczius.

Ko XIX amžius sulauke.

Chicagoje, 11-kos metu Willie Johnson insimilejo 9 metu merguteje Maud Cooper, o kad abudu jautesi jogei jiems abiejui tewai nepawelys imtie szliubo, pasiryzo jiedu no tewu pabegtie. Pereita panedely susitare abudu ir iszbe-go, o kad nei wienas isz ju netu-rejo pinigų, Willie pawoge no sawo motinos laikrodely, o Maud no sawo motinos pawoge du žiedus ir "bransoletą". Ape adyna 2 iszbe-go jiedu isz namu, o ape 5-ta tewai dasimislyjo, kaip tikrai tie dalykai stowi. Dawe zinia in wisas palicijos stacijas ir

prisake palicmonam arestawotie, jeigu kur juos sugautu. Palicija niekur ju nesurado, bet jaunawedziai persiliudyja, kad bus sunku patiems pradeti gywentie, pargyžo wakare werkdami, iszalkia ir nuwargia ylga kelione, prasztydami gimdytoju dowanotie ju prasi-kaltima.

Mislyjo kad papirktas.

Pereita panedely Chicagos anar-chistai turejo sawo apwaiszcziujoma nuždymo Spieso, Par-sono, anglo ir Fisherio. Iszzi renge waziuotie ant kapiniu Waldheim, o kada dawažewo prie užsisukimo kelio W. 40 ul. ir prie perstatymo reliu buwo nemokantis žmogus. Atsukias sukynia, paleido lokomotiwa ant wienu reliu, o paskui kad nedalaikie sukynes ir paleido, wagonai nuejo ant kitu reliu ir wisa trukys iszwirto. Konduktorius iszsilauže ranka ir da pora wyru susizeide, o lokomatiwa užsidego ir sudego jos wiso medines dalys ir anglei.

Tasai swiczmanas persigandias pabego, o anarchistai pamislyjo, kad tai buwo jissai per kapitalis-tus papirktas, idant apwerstie su wisa trukiu anarchistas ir tokiu budu wisus užmusztie. Ant rytojaus dasizinojo, kad tai sto-jo isz priezasties nemokanczio žmogaus, nes pats swiczmanas nuejo pietu walgyt ir pastate pilnewotie sawo nemokanty to darbo broly, kuris per nemokejima tiek bledes padare

Isz S. Daukanto Dr-tes.

Pereita nedelia Dr te "S. Daukanto" laike sawo metiny susi-rinkima, ant kurio aprinko nau-ja wyriausybia: A. Jociis prezi-dentu, ant pirmo meto; J. Alek-sandrawiczius vice-prezidentu, ant pir. m.; K. Pocius sekreto-rium prot., ant antru m.; P. Kriaucziunas sekr. fin., ant antru m.; L. Ažukas kasierium, ant antru m.; K. Kowarskis ir Garinskas dazi-retojaus kasos, ant pir m.; J. Dy-chawiczius knygium, ant antru m. Draugyste nutare atgrajytie teatra ape užgawenias, ant ko jau ir komiteta paskyre: A. Joey, J. Kolesinska, J. Aleksandrawi-cziu ir J. Dychawiczia.

K. Pocius, sekr.

In Lietuwiszkus Muzikan- tus.

Nedelioje 11-ta ir 18-ta Lapkriczio, Lietuwiszki Muzikantai laikys sawo pameginimus saleje po nr. 3346 Fisk str., pasiau pirma adyna po pietu, ant kurio už-praszo wisus sanarius pributie.

Teipogi yra reikalingas korne-tistas, kuris gerai moketu grajyt ant kornetos, o jeigu neturetu karnetos, tegul atsiszaukia in mu-su draugystia, tai mes jy suszelp-sime, bile tiktai moketu gerai gra-jyt.

Wyriausybe.

BALIUS! BALIUS!

Subatoje, 17 Lapkriczio, 7 adyna wakare, pas p. L. Ažuka prasides BALIUS. Susirinks dau-gybe jaunimo, bus puiki muzika ir bowysis wisa nakty. — Wisus pažystamus ir aplinkinius užpra-szo atsilankytie.

Su guodone L. AŽUKAS.

BALIUS! BALIUS!

Subatos ir nedelios wakara, 17 ir 18 diena Lapkriczio, pas p. Po-wila Bakewiczia, po nr. 628 S. Canal st. bus DIDELIS BALIUS. Subatoj prasides no adynos 4 po pietu, o nedelioj no 6tos wakaro. Grajys lietuwiszka muzika po di-rekcija Franciszkaus Turozo ir Antano Waiczulio. Bus daugybe jaunimo. Užprasza wisus aplin-kinius Lietuwius ir Lietuwaitias atsilankytie.

Su guodone

P. BAKEWICZIUS.

Preke Pinigu.

Rublis in Rosija.....54½c
Marke in Prusus.....24½c
Guldenai in Austrija.....39½c
Frankos in Francija.....20c

Wietines zinios.

Užsimokekitt už "LIETUVA"

— Ant 39-tos ulyczios szioms dienoms atidare nauja linija karu elektrikiszku.

— Sziose dienose Chicagoje užsidejo kliubas chinemenu (kin-cziku).

— Szymet aprokawo, kad Chi-cagos žmonija isznesza skaitliu net 2.256.000.

— Kas nori gautie gera ir pigu "Boarda" pas lietuwiu, tegul at-siszaukia ant adreso szito, : 3209 Wall st. frontines durys.

— Pereita Sereda buwo sudy-ta prowa W. Wabalinsko sude kriminaliszkam už apgadinedijma biednu darbinyku. Kaip nusodyjo, negirdejome

— Ulyczioms 31 ir South Hal-sted st. nepoiglam eis karai elek-trikiszki. Jau stulpai wisur su-kusti, nepoiglam bus ir dratai už-traukti.

— Neužmirszkite kad nedelio-je tuojaus po sumai salele L. A-žuko bus mitingas Kliubo 6-tos Wardos. Pribukit wisi.

— Kontraktorius czystyjimo ulycziau jau priesz nedelia pamete darba, nes miestas yra kaltas jam \$56.000. Teip trumpai miestas stowi su pinigais.

— Pereita czetwerga jau wela pradejo czystyt ulyczias miesto Chicago, nes teip wadinama draugystes "Ciwic federation" pradejo skustis in departementa sweikatos ant newalumo miesto, jogei isz to liga gali kyltie.

— Nedelioje, 18 Lapkriczio, tuojaus po sumai, bažnytyneje salioje "Gwardija D. L. K. Wi-tauto" laikys sawo menesiny mi-tinga, ant kurio užpraszo wisus sanarius tos draugystes pribu-tie. W. WABALINSKAS, prez.

— Pragaizso szuwa, didelis, panaszus in wilka, szerksznos ezersties, lyg tigriso, trumpu ap-karpytu ausu, trumpo ir storo snukio, turejo ant sawes du sku-rinius diržus, wiena ant kaklo, o kita ant krutines, ir isz szonu abudu buwo susegti wienas su kitu siauresniais skuriniais dirže-liais. Jeigu kas jy pamatytu arba sugautu, tegul atweda pas looni-nyka p. L. Ažuka, 3301 Auburn ave., Chicago, Ill., o bus jam už-moketa.

Ant pardawimo puiki Lo-ta ant Bridgeporto, prie iszbloka-wotos ulyczios Auburn ave., tik-tai pusantro bloku no lietuwisz-kos bažnyczios, kur lietuwy pasistatias nama galetu tik isz ren-to gywentie; ne teip kaip neku-rie neiszmonei susipirko kur teu haukuose Waukegan, mokedami už lota widuryje lauku po \$1000 ir po daugiau, o szendien neturi ka tenai weiktie. Pirkitia ant Brid-geporto, pastatykitia nama, o pa-tys rentuanykai jumis jy iszmo-kes. Ant Bridgeporto nera nei wienos stubos tuszczios. Dasizi-nokitia ape ta lota Redysteje "Lietuva."

GROMATOS

lietuwiszkos ir lenkiszkos užsilaike ant paczo.

47	Butkewicz Leonard
99	Garalski Franciszek
103	Griniewicz Waz.
124	Jonas Julhana
240	Pietrowski Antoni
244	Piotrowski R.
346	Waszkewicz S.
351	Wizniewski Malhias

PASARGA:

Kas permaino wieta sawo gy-wenimo ir reikalauja idant jam permaintytume adresa, turi nenat-uriniai prisiustie ir sawo senajy adresa, nes kituip jo praszymas nebus iszklausytu. RED.

Jeigu nori kad tau biznis gerai eit, apsigarsik "Lietuvo-je".

KAIP GALIMA PACZIAM išz sawes tapt ap- szwiestu?

(Tasa)

Kuom atsižymi Anglikai. Triuos geriause mokslaine. Iszradimas garines maszinas. James Watt. Richardas Arkwright'as, jo gywenimas ir iszradimai.

Wieno isz gražiausiu priwalumu Anglika yra dwasia pramones, kuriai jie atsižymejo praeiteje ir atsižymi dabar. Ta dwasia gywuojanti Anglika wisuomeneje, padejo pamatas ir iszstatę pramonizska diduma ju tautos. Tas ugis tautos buwo tik padara liuos energijos pawieniu ypatu, ir prigulejo no skaitliaus ranku ir galwa laikas no laiko smarkiai dirbančiu, ar tai kaip iszdirbeje žemes, arba naudinga dalyku, iszradeje inrankiu ir prietaisu, ar tai raszytoja knyga, arba twertoja darbu dailos. Ta dwasia weiklumo ir pramones buwo netik pamata didumo ju tautos, bet buwo geriausiu waistu pries jos nupuolima, nes werte juos tankiai atsižuret ant sawo publiszko suredymo ir taisyt konstitucija.

Tautos weiklumas ir pramones yra teippat geriausiu iszaukle nimu jos sanaria. Juk gi tik per darbuma žmogus gali stot apszwiestu arba iszsiuaklejusiu. Darbumas waikszejoja wienu keliu su priedermia; o Apweizda stundžiai surisza abudu su laimiai. Diewai, sako senowes potętas, padejo darbu ir triusa ant kelio, wedancio in Elizejiszks laukus. Isztiesu duona, uždirta per sawo paties triusa, yra gardžiause. Žmones tik per triusa pamusze sau žemia ir iszsiwerže isz barbarizmo; nei wienas žingsnis ant kelio ciwilizacijos nebuwo duotas be jo. Triusa yra netik reikalu ir priedermia, bet teip pat palaiminimu: tik tinginiai gali wadint ja waisium prakeikimo. Kad triusa yra žmogaus priedermia — tas yra stambiomis raidėmis užrašyta ant raumenu ir gyslu kuno ir ant mechaniszko sudarymo ranku ir smegenų, — judink juos ir spirk prie darbo, o apturesi užsiganedyjima ir ramu na.

Niekas gal geriau nežinojo galybes ir silpnus pusius triuos, kaip Hugh Miller, tyrinetojas žemes sluogsnui, — o jis juk nusprende ir tai isz prityrimo, jogei darbas, kad ir sunkiausias, yra pilnas ramybės ir medegos patobulinimui paties sawes. Jis laike padaria triusa už geriausiu mokytoja, o mokslainia wargo — geriausia mokslaine, nes joje žmones mokinasi but naudingais, ingyt dwasia neprigulmes ir pasigaminant isztwerima darbuose.

Eila užsitarnawusia žmonijai wyrui, kuriu wardus praeita karta iszrokawome, o kurie kilo isz tarpo neturtingu ir žemos luomos žmonių, aiskiai parodo, jogei wisus trukdymus ir gaiszinimus, kilusius isz neturtes ir wargo, žmogus gali pergalet. Kas ypatingiausia, — beweik wisi didžiausi iszradejai buwo žemos kilties ir neturejo augsto mokslo. O wienok ka jie nuweike! — Jiems draugija kalta sawo patogumus ir daiktus, be kuriu dabar neguli apseit; per ju tik geniju ir triusa kasdieninis gywenimas tapo isz daugelio pusiu lengwesnis ir ramesnis. Musu walgiai drabužiai, melniai, stiklai, kurie inleidžia per sawia swiesa in musu gywenimus, guzas ir elektrika, kurie szwieceia mums ant gatwiu naktimis, lengwi budai wazinejimo ant žemes ir ant mariu, ywairus prietaisai ir inrankiai, su kuriais iszdirbame dabar dailius arba reikalingus mums dalykus — wiskas tas yra tik padaru triuos ir nuowokos daugelio žmonių ir daugelio protu. Žmonija teisingai godžiasi tais iszradimais.

Wieno isz didžiausiu iszradimu yra be abejones garine maszina. Nors galime pasigyt, kad ji tapo iszrasta musu laikose (100 metu atgal), o wienok ji gywawo jau keleta szimtu metu atgal galwose daugelio mokslinyku: ne iszrado ja isz netycziau, bet daug wyrui pamaži žingsnis už žingsniu ejo artyn prie laimingo iszriszimo klausymo, kury užmine jau Hero Aleksandrietis, nes tai jam pirmam daug szimtu metu atgal, puole in galwa sutaisyt garinia maszina.

Daug wyrui per daug metu stengosi padaryt tokia maszina. Savary, kariszkas inžinierius; Newcomen'as, kalwis isz Dartmout'io Cawley, Potter, Smeaton'as ir kiti downai lauze sau galwas ant pasekmingo iszriszimo to klausymo: — iszriszt nutiko tik James'ui Watt'ui, meisteriui matematiszku instrumentu.

Watt'as buwo wieno isz darbaisiu žmonių. Jo gywenimas parodo, jogei ne tie žmones, pasiekia didžiausiu rezultatu, kurie turi didžiausia gabuma, bet tie, kurie sawo nors ir mažus gabumus wisuomet laiko didžiausiam darbe ir neduoda jiems atilsio. Daug žmonių mokejo daug daugiau už Watt'a, bet nei wienas nesitriuse teip uoliai ir nesistenge isz wisko, ka mokejo, isztraukt praktiszka nauda. Jis turejo sawyje isztwerima ir wisiems daiktams ir atsitikimams su didžiausia atyda prisizirinejo.

Budamas da waiku Watt'as trauke moksliszka nauda isz sawo zabowelia. Jis buwo sunumidailydos. Prietaisai matawimui iszmetyti po tewo dirbtuweje dawe jam proga mokintis optikos (moksks ape swiesa ir jos noturą) ir astranomijos; budamas nesweiku ir besigydimas iszmoko physiologijos; o waikszejo-damas wieno wienas po wisa kraszta pasigamino žinias isz botanikos (moksks ape žolias ir kwietkas) ir istorijos. Kad iszdirbinejo da matematizkus prietaisus, gawo užpraszama pastatyt wargonus; ir nors neturejo muzikaliszkos ausies, wienok uoliai kibo mokintis harmoniju ir pastate labai geras wargonus. Tokiu pat budu, kad garine maszina Newcomen'ui, prigulinti Glasgow'o universitetui pagedo, o pataisymas jos buwo inteiktas jam, — jis pasiryzo iszmokt wisa, kas tuomet buwo žinoma ape kaitra, garawima ir susitrszinima, — tuo paciu laiku mokindamasis mechanikos ir statymo. To karszo mokinamosi buwo iszradymas garines maszinos.

Per deszimty metu jis maste ape padaryma sutrsztianczios garines maszinos, — bet wiltis buwo maža. Wienok jis nenupuole ant dwasios. Mastydamas wis ape garinia maszina, jis tuo paciu tarpu uždirtinejo duona sawo szeimynai, dirbdamas ir paduodamas dailydiziskus prietaisus, griezinias, fletas, muzikiszkus instrumentus ir t.t.: — nei wienas szaka padorus darbo nebuwo jam per szita laika nežinoma. Ant galu galo Watt'as atrado atsakanty sau drauga kitame garsiam stumyje pramones — Mateusza Boulton'as isz Birminghamo; su kurio pagelba, iszrado garinia maszina sawo konstrukcijos.

No to laiko daug wyrui besidarbuodami ape maszina Watt'o, instenge teip ja pagerint, kad dabar su garu galime atlikt wisus darbus, prie kuriu yra reikalinga mechaniszka speka, — t. y. galime su garu wazinet, malt, spausdint knygas, kalt pinigis ir t. t.

Didžiausiu tobulinima ir permainyma maszinos Watt'o padare paskui Trevithick'as, Jurgis Stephenson'as ir jo sunas, — kurie kaip žinoma buwo iszradejais lokomatywu, o per juos geležinkelii geležinkeliai žmonijai.

O pradžia tam wisam dawe tas pats Watt'as.

(Toliau bus daugiau).

Pas Edisona

— o —
Rasze Z. Bytkowskis.

Esame labai dailiame gywenime, toli no werpeto didelio swieto, tyliame užkampyje terp kalnu. Szeiminykai labai meilos ir rodosi, rodžiai swecieja pas sawia mato ir priima. Linksma mums yra. Szeiminykas moka west kalba; gilumas jo pažiura, stebetinas wispusizskumas, liuowsybe, su kuriai ant kiekwienos dirwos randasi, daro labai meilia jo drangystia.

Nusistebėjimas mus apima. Ar gali gi tai but isztiesu Edisonas? Tas pilnas ir sweikata radantis paweikslas? tas weidas apskritus, raudonas su waiksyzka beweik iszreiszkimu? tos akys teip szwiesiai in swieta žiurincios? Kur gi pedos jo gangreit nežmogiszko darbo? Kur gi nuwytia skruostai ir indubusios akys?

— Mano dieninis darbas — sako szeiminykas — prasideda 8je isz ryto ir traukiasi iki 6tai wakaro. Tuo metu geriame arbata. Po arbatos, no wienuoliktos walandos, paprastai da sedziu iki trecziai atsidawias jau tik mintims ape naujus klausymus. Tai yra paprasta walandu, kurioje einu gult.

— Keturiolika walandu dieninio darbo, — drystame su nusizypsojimu užtemytie: — dykianawimu po pawadint negalima — O, seniau — ramiai atsako szeiminykas, — dirbau daug daugiau. Per penkiolika metu dirbau wisados po dwideszimty walandu ant dienos.

Jo szwiesios akys žiuri tuo paciu tarpu ant musu teip ramei, lyg nieko nepaprasto nebutu tame, ka wos tik jo lupos isztare. Nesijausdami atsimename wiska, ka ikisziol girdejome ape ta keista žmogiu. Juk gi ape jy paskalas eina, kad karta per 60 adynu iszeilos triusesi ant tulo skaitlinio klausymo, idant paskui po keleta walandu akmeiniuo miego, su atgawiytomis spekomis isz naujo jau užsimt! O wienok da tai niekas sulygiuus su tuo, ape ka isz jo lupa dasizino. Iki pabaigos 1893m. turejo jisai nei nažiau, nei daugiau, tik 720 tentu su pripažintu, o 150 turejo sudejas pripažinimui. O juk gi szendie 46 metu teskaito ir pusia sawo gywenimo turejo kowot su neturtia ir badu, wisa gi gangreit gywenima grumesi su stoka pinigų ir reikalingiausiu tyrinejimams daiktui. O kokios weisles yra tie pripažinti jam patentai, kas gi nežino? Kas gi nežino fonografo, telefono, mikrofono, elektriszkos szwiesos?

— Bet ar gi neyra wiskas jo gywenimas wiena, nepertraukama juosta isztiesu nesuprantamu apsiweiszkimu milžino-geni-jaus?

Neminesime czia ape jo gerai žinoma gywenima. Akywesniu gal daiktu bus žinot, kuom ta „swarbi — kaip Lannier'as sako — machina pritaikiniui moksliszku tiesu kowoje, kuriaje randames“, dabar užsiema.

Pirmneg iszžengsime in tikraja laboratorija, turime pereit per knygyna. Daugybe weikalu, eze sukrautu, bus geriausiu iszaiszkimui stebetino wispusizskumo Edisono.

Paczia laboratorija sunku apraszyt. Didžiausis misziny masziniu, prietaisu, stiklu, retortu ir t.t., toliau ywairiu odu, kailiu, materiju, dantu ywairiausiu gywuliu, pluosztui augmeniu, brangiui akmenu, — duoda geriausiu paweiksla geležinio isztwerimo, su kuriuom Edisonas dirba ant kiekwieno naujo iszradimo.

*) Edisonas didžiausias szindienis iszradejas ant dirwos elektro-technikos. Gywenia Amerikoje. — Stralpenis raszyt pagal angliszka stralpepy K. Lannier'o. — N. P.

— Ta wiska, — sako Edisonas, rodydamas ant augstu kruwu, gulincziu wisur, — odas, akmenis, pluosztus, tyrinejau nesuskaitoma skaitliu karta. Kiek turejau darbo padet, kol, pwzd. atradau, juogei tas minksztas pluosztas bambuso yra pritinkiausias kaitrinei szwiesai. Nei wieno isz mano iszradymu, iszemus fonografu, nenuwailkiau netiketait, kiekwiena turejau sawu triusu pamint. ... Ka dabar weikia? Aure, pwz. mano pagerintas fonografas. Praszyu paklausty!

Ta sakydamas, užsuka prietaisa — ir sztai plaukia daili muzika „Cavaleria Rusticana“. Griezines, Fletas, triubas, wiska ta smulkiausias atmainose girdi ir atskyri. Edisonas tikisi ta prietaisa da labiau patobulintie, teip kad nebutu muzikiszkos užduotes, kurios neatliktu. Bet ne czia da galas. Tikisi jis iszrast beda reprodukciois optiszku (regejimo) apsiweiszkimu su pagelba prietaiso, atsakancio fonografui, teip, kad galima bus pas sawia netik girdet, bet ir matyt, kas tik kur atsitiks. Ir kureziai, pagal jo manyma, gales girdet, su pagelba perueszimo balso inspu-dziu stacizai per kausza in sme-genis — žinoma teippat su elektrika.

Tolesne užduote yra iszgawimas elektrikos stacizai isz degtuwo (oxygenium) ir anglio. Kokia wertia pasaulei tureta tas dalykas, geriausiai iszaiszkina žodžiai Lannier'o: „Atraskite praguma apsieit prie iszdirbimo elektrikos be pagelbos garines maszinos, o mechaniszka speka žemes pasididins daug kartu“. Tuktancizai rimeziausiu elektro-techniku darbuojais slapta ant iszriszimo to klausymo. Ir Edisonas ant to dirbo ir pranaszauja, kad tas bus atidengtas. Jeigu ta metodu taps atrasta, tuomet iszteks paimt deszimta daly tu angliu, ka dabar imasi ant laiwo, t. y. turesime garlaiwius, plaukianczius su greitumu 40 mariniiu miliu ant adynos. ... „Elektriszkos lokomatywos waikszejos (teip sako Edisonas) su greitumu 150 miliu ant adynos. Kad su laiku galesime po ora lakstyti, ape tai Edisonas nei kiek neabejoja. Ukinykas ateiteje atliks su mažu elektriszku prietaisu wisus sawo darbus. Su pagelba elektrikos ateiteje žibinsime, kurensime, wirsime ir t.t....

Bet gana rokuot!

Edisonas nejeszko tiesos del jos pacios. Jo praktizskas protas nekengezia klausymu neturin czia praktizskos wertes. Taigi Edisonas neyra, kaip tai gražiai patemyja Lannier'as, atidengeju, bet iszradeju. Idant ka nors iszrast, kas swietui gali but nauding, jieszko jis nauju moksliszku tiesu ir sunaudoja juis, kad tuom tarpu kiti mokslinykai, jieszko-dami tu tiesu del ju paciu, iszranda prie tos progos szy-ta žmoniui naudinga. Ir del gurbes Edisonas nedirba. Yra jis teip kuklus, kad pasididziawimo nežino. Ape darba del turtu nei kalbos nera, kadagi Edisonas prie sawo iszradymu da priksiza, ir wienok didesio jo dirbtuws, kureiose daiktus jau senai iszrastas iszdirba, atnesza jam pinigiszka nauda. Už tai, kas gi jy stumia prie darbo? — Edisonas pats to nežino. Kažin koke nežinoma galybe, kuri jam iksziol neduo da ramybes, kol praktizsko užminimo neiszrysz, kuri jy wis da prie nauju užnamymu stumia. Da prie nauju! Kadagi, wos tik wiena pilnngai iszryszta, wos tik nauja prietaisa priweda prie galutini galimo tobulumo, tuomet tikras pasibjarejimas jy apima kaslink sawo weikalo, pasibjarejimas del kurio pats užminimas jo yra jam nemielas, ir pwz., idant nežiuret ant elektriszkos szwiesos renka sau kelia tamsio-mis ulytelemis, o ant balso tele-

fonu szurpulys jy ima. Edisonas nemoka pawadint wardu tos galybes, gywenancios jame. Mes ja žinome. Yra tai didele, neiszse-mema galybe genijaus. Už tai ne teisingu ir skriaudžianciu yra palyginimas jo su „gywa maszina pritaikiniui moksliszku tiesu kawoje su gamta“, kaip tai pa-dare Lannier'as. Ne beduszine maszina yra Edisonas, bet dideliu poetu — artistu, kaip ir kiekwienas isz twerincio geniju.

Werte N. PASUKA.

Žinios wisokios.

— o —

* Petersburgu jau kolera suwisa isznyko.

* Prie kasimo Panamos kanalo ketina wisi darbininkai sustraikuotie.

* Szuose metuose iki szei dienu iszemigrawojo isz Rosijos žydu net 250.000.

* Waldžia Prusu užgins inweizima galwiju isz anglijos in sawo žemia.

* Waldžia Bawarijos ketina teipgi užginti inweizima gywuliu isz Amerikos in sawo žemia.

* New Yorke pasirode raupai. Pereita panedely atidenge net 13 ligonių ant West 39tos ulyczios.

Kasyklose angliu Twin Shaft, Wilkes Barre, Pa. prazhuwo wienas lietuwys 35 metu seaumo, Wincentas Maczys.

* Moskwas žydai teipgi pasiunte naujam carui gromata atsiduodami wisizskai po jo priegloba ir prižaddami pyldytie wisus caro iszakymus.

* Kynai skolina no Anglijos 1.700.000. swaru szterlingu, už kuria tai suma mokes 7ta procenta. Tai juos kare su Japonais intrauke in tokia skola.

* Brazilijoje buisus maisztai pakilo tarp kariumenes ir prastu žmonių, juu daugybe swieto iszsismauge tarp sawes. Toje kareje prazhuwo ir keletas lenku.

* Kasyklose angliu Ashland, Pa. apdege no gazo lietuwys Petras Lisnuckas in numire. Turejo jau užsidirbias \$1000 ir szioms dienoms ketino gryžtie in Lietuwa.

* Pietinese apygardose Moroko (Afrikoje) maisztinykai weisles Cabezus sumusze randawa kariumenia. Gubernatoriai pabego in apygardas Fezu.

* Duodasi girdetie kad Pennsylvanijoje iszeis wela wienas naujas lietuwiszkas laikrasztys.

Paaiszkiniimas.

Nekurie lietuwiai atradia laikrasztija apgarsinima ape kokius ten dziegorelius ar kitokius daiktus, nežiuri keno tas apgarsinimas ir kokis jame adresas yra, kad ape tuos dalykus pasiklaustie to, keno yra apgarsinimas, bet jie tuojaus užklausineja redakciju ape wiska, ir pridaro klapato, daugiau kaip tas apgarsinimas yra wertas. Ant pawezdos apgarsinimas ELGINO LAIKRODELIO. Aiszkei mato po apaczia adresa: ATLAS WATCH CO. MASONIC TEMPLE, CHICAGO ILL. — Nerazso ant adreso kokis yra apgarsinime, bet klausia redakcijos. — Redakcija ape tokius apgarsinimus nieko nežino; jeigu jei užmoka, tai ji apgarsiniama intalpina. Ir tamista prisiuskie toky apgarsinima ir prisiuskie už jy užmokesty, tai redakcija intalyps ir neis pirmiau tamistos biznio isztirinetie ar tu teisingai apgarsini sawo bizny ar ne. Tas kuris nori pirktie apgarsytus daiktus, tegul pats isztiria, ar tasai apgarsytojas turi tuos dalykus ar ne. O kas redakcijai galwon ape kenc biznius. Tegul nors pats welnis isz peklos prisiunczia apgarsinima, kad galionas smalos parsiduoda po wiena centa, ir jeigu už apgarsinima prisius pinigų, tai redakcija apgarsys, redakcijos nera užduote wazinetie net kur in pekla ir isztirinetie ar tikra

jie miera smalos duoda, kad teip pigu. Tas kuris nori pirktie, togl pats isztiria ar galionas po le. ar po daugiau ir ar teisinga miera. Apsigarsina nedulto kad yra wiskas teisingai, tiktai delto, kad žmones skaitydami žinotu kur tokiu dalyku gautie. O ape teisinguma turi patys isztirinetie, tas yra ne redakcijos darbas, o tik to, kuris nori pirktie. Redakcijos darbu yra už pinigų apgarsinima intalpytie, o kas nori pirktie apgarsytus daiktus, tegul sau pats isztiria. Redakcija neyra agentu wisu apgarsinimu.

PAJIESZKOJIMAI.

Pajieszkau sawo drango Juozu-po Kaszaliño, paeinneczio isz Suwoku redybos, Seinu pawieto, Leipalingio gmino, parapijos Liszkawo, kaimo Gailuna. Tre-czias metas kaip Amerike, pirmiau buwo Pittsburghu, o dabar nežinau kur besiranda. Jeigu kas žino, tegul danesza ant szio adreso: John Nauartanis Box 197, Apollo, Pa.

Asz Ona Tamoszaukieute pajieszkau sawo motinos Katari-nos Tamaszaukienes paeinneczios isz Suwoku gub., Kalwari-jos pawieto, Paezeriu gmino, kaimo Gulbiniszkiu. Jeigu kas ape ja žino, arba ji pati tegul duoda žinia ant adreso szito:

Miss Anna Jansen

66 Market st., New York N. Y.

Pajieszkau sawo pacios Elz-bietos Didžiūnienes, kuri praeita nedelia pabego no manes isz May-wood, Ill. su wienu boardngierium Powilu Palkausku; jisai anglisz-kai raszosi Pet. Pilsas, yra nedi-delio ugio, rudi usai ir weidas raupletas, o Elzbietai pati mano, paeina isz Kauno red. Panewežio paw. walstes Biržių, kaimo Ziozu-nu, yra mažo ugio ir smarkios isz-kalbos. 18 diena szio menesio ne-kurie lietuwiai mate ja ant S. Canal st. Jeigu kas ape juos žino-tu, tegul suaresztawoja arba tegul nors žinia duoda ant adreso tokio:

Jurgis Didžiūnas Maywood, Ill. (17—11)

UŽMOKEJO UZ LIETUVA

J. Brunza	Silver Creek	1.00
D. Gudauskas	Benton Harbor	1.00
N. Girdwainis	Maywood	2.00
J. Juszka	Chicago	1.00
S. Žilinskas	"	1.00
J. Antanawiczius	"	1.00
J. Grajauskas	Pittsburg	1.00
A. Greucy	Troy	1.00
Kn. J. Žilinskas	Mt Carmel	2.00
J. Pauksztis	Brooklyn	1.00
S. Derginczius	Long Hill	1.00
K. Szirives	Bridgeton	1.00
J. Judzinskas	Sopris	2.00

ZENONAS BYKOW,

4458 Wood St. Chicago, — užlaiko —

Puiku Saliuna

ir „RUSKA LAZNIA“

Puikiausios maudykles teip kaip Rosijoje, wiskas yra po sudegimui isz-naujo atbudawia. Norinti maudytis gali kasdien gautie sziltas ir czystas maudyklas.

Prie to užlaiko puiku Saliuna, biliarda ir sala del miltingu ir weseliu.

Užpaszo wisus lietuwius atsilankyti.

(17—2)

UZ DYKA TIKRAS ELCINO LAIKRODELIS

(Pajieszkis szita apgarsinimas su sawo wardu prawadita ir adreso, o mes atsilusim tau szita)

Tikra Elgino Laikrodelis dykai

ant pamatyti. Luk-szaliau jy yra turo aukso, wadinamo 14 Karat Solid Gold, aukso, arba woskui iszrado teip kaip Solid Gold laikrodelis, kuriu kili wela gawia po \$40. Woskui iszrado teip kaip Elgino laikrodelis, gawiantis ant 30 metu. Apdaryti, arba perai, kada tai jy express atsius o kad matyti, kad už tuos pinigų yra gawia pigu, tai užmokek! Expressu apsius 60-35 ir kweztus apsius o, o laikrodelis yra sawo, jausmas po kausa leucage, tai atsius 50 centu paczinieme marketa, o gausi puiku kwietkuota aukelny leucage, jy werta 60.50, arba priusku 60.50 ant mineto laikrodelio, o leucage gausi dowawu.

Adresas szitas:

ATLAS WATCH CO.,

Masonic Temple, - CHICAGO, ILL.

(17—2)

584 Blue Island Ave., Chicago, Ill.